

Stockholm 15 juni 2015

Remissvar angående SOU 2015:3 Med fokus på kärnuppgifterna – En angelägen anpassning av Polismyndighetens uppgifter på djurområdet.

Övergripande synpunkter

Djurskyddet Sverige vill inledningsvis säga att det framgår tydligt både i kommittédirektivet och i utredningen som helhet att syftet med förändringarna inte är djurskyddsskäl. Frånvaron av djurskyddsaspekter är tydlig i utredningen. Vi menar att det varit önskvärt med ett tydligare sådant perspektiv, både från uppdragsgivaren samt i utredarens arbete.

Ett tydligt exempel där djurskyddsaspekterna saknas är då det upprepat i både direktivet samt i utredningen står att polismyndigheten ska fokusera på kärnuppgifterna, dvs. att ”upprätta allmän ordning och säkerhet samt bekämpa brott.” (se exempelvis i direktivet s.155) Men ingenstans i utredningen nämns att även djur kan vara brottsoffer och därmed behöver skyddas.

Polisen har även i uppdrag att förebygga brott (se polisens uppdrag och mål). Därför är det viktigt att ha kunskap om sambandet mellan våld mot djur och våld mot människor. Forskning har visat att det tyvärr är ganska vanligt att en våldsutövare börjar med att skada djur i unga år och sedan går vidare till grövre våldsbrott mot både djur och människor (Carin Holmberg m.fl, se länkar på www.sesambandet.se). Vi vet också att våld mot djur eller hot om våld mot djur används som en del av det domesticerade våld som främst utförs av män mot kvinnor. Att polisen prioriterar brott mot djur är således en viktig uppgift, både av djurskyddsskäl samt för att förebygga vidare våldsbrott.

Vi reagerar också på utredarens beskrivning att djuruppgiften ”stjal kraft och drar ner motivationen bland personalen då den rycker dem från deras dagliga arbete och känns irrelevant för den utbildning de har” (s.58) Denna syn visar tyvärr på den låga status som djur och djurärenden har inom polisen. Vi har tidigare i olika sammanhang fört fram kritik mot polismyndigheten för att djurärenden är beroende av den enskilde polismannens inställning, något som inte garanterar rättssäkerhet. Vidare vill vi i detta sammanhang lyfta fram de särskilda satsningar som är gjorda på att utbilda och utveckla djurskyddskompetensen inom polismyndigheterna och som enligt oss gett ett positivt resultat i hur djurärenden hanteras, inte minst syns detta i Stockholm med djurskyddspoliserna.

Synpunkter på förslaget att överföra uppgifter från polisen till länsstyrelsen

Vi tillstyrker delar av förslagen om ändringar i djurskyddslagen (författningsförslag 1.1), i lagen om tillsyn över hundar och katter (författningsförslag 1.2), Vi tillstyrker i stora drag föreslagna ändringar i förordningen om tillsyn över hundar (författningsförslag 1.3).

Vi menar att det är positivt att uppgifter såsom beslut om omhändertagande, djurförbud samt den praktiska hanteringen av djur sköts samlat av en myndighet där det finns kompetens personer med utbildning inom djurområdet. Precis som utredaren konstaterar finns denna kompetens inom länsstyrelsen men enbart i mycket begränsad omfattning inom polisen.

Vad gäller frågan om praktiska utförandet av beslut enligt 31§ och 32§ menar vi att frågan inte är ordentligt utredd för att vi ska kunna ta ställning till den delen av förslaget. Vi ser en poäng i utredarens förslag i den del att djurskyddsinspektörernas arbete kan bli mer effektivt då denne inte behöver invänta polis för att verkställa ett beslut utan enbart behöver tillkalla polis då situationen upplevs som hotfull för djurskyddsinspektören. Samtidigt vet vi att en stor del av omhändertagandena sker hos människor och i situationer som är riskfyllda varför det troliga är att polisen oftast kommer att behöva vara med ändå. Vi ser också att det finns en poäng med att det är olika instanser som tar beslut om omhändertagande och sedan utför. Detta för att slippa få en diskussion om beslutet på plats vid omhändertagandet samt möjlighet till ökat rättsskydd för djurägaren. Denna fråga är dock inte enkel och vi menar att den behöver utredas noggrannare och då inte utifrån utgångspunkten att avlasta polisen utan från ett samhällsperspektiv om vad som i denna situation är mest effektivt samt säkrast för djuren, djurägaren och inblandade tjänstemän.

Vi menar även att den föreslagna skrivningen i 18a§ (s.27) är allt för otydlig och skulle kunna tolkas för snävt av framförallt Polismyndigheten och då ur djurskyddssynpunkt. Länsstyrelsen måste, särskilt vid den eventuella övergången av utredningens förslag, få den handräckning som behövs av Polismyndigheten av den anledningen att inga djur ska hamna i kläm vid myndigheters skiljaktigheter gällande tolkning av lagtext. Detta gäller framförallt när det är ärenden med våld och hot inblandat som länsstyrelsen kan ha svårt att klara av själva men även i andra ärenden som är av den karaktären att polismans befogenhet kan krävas. Om förslaget bifalls bör texten därför förtydligas så att denna risk minimeras.

Vi bedömer också att jävs-problematik riskerar att uppstå när en myndighet ska fatta beslut, verkställa beslut, värdera och sedan försälja djur. Vidare är jävs-situationen uppenbar avseende de transportörer och uppställningsplatser i det egna länet som kan behövas besiktigas för transportörs-tillstånd respektive § 16-tillstånd (enligt djurskyddslagen).

Vi instämmer dock med utredaren om att länsstyrelsen är bättre lämpad än polismyndigheten att sälja, överlåta eller avliva djur. Detta beroende på att länsstyrelsen har kompetens i djurfrågor och därmed lättare kan hantera även dessa frågor.

Hundförbud

Länsstyrelsen kan idag besluta om djurförbud i enlighet med djurskyddslagen. Beslutet grundas då på rena djurskyddsskäl då ägaren behandlat sina djur illa eller ej gett djuren behövlig vård och omsorg eller av andra skäl bedömts omfattas av djurförbud. Beslut om hundförbud (15§, s.25.) enligt lagen om tillsyn över hund och katt, används av polisen idag för det som i texten beskrivs som att någon ”använt hund som vapen”. Det menar vi inte är möjligt för länsstyrelsen att avgöra utan i den delen bör beslutanderätten vara kvar hos polismyndigheten. Detsamma gäller ärenden och munkorg och koppeltvång som även dessa grundas på en polisiär bedömning av om hunden används ”som vapen”. Dessa beslut bör därför fortsatt handläggas av polis.

Avlivning av lösspringande hund

Vi är tveksamma till att överföra rätten att skjuta en lösspringande hund ”om detta är angeläget från viltvårdssynpunkt och försvarligt även med hänsyn till omständigheterna i övrigt” (17§ lagen om tillsyn över hundar och katter, s.26) från polisen till länsstyrelsen. . Dessa fall, som förhoppningsvis är både väldigt ovanliga och i nästan alla fall kan lösas på annat sätt än genom avlivning, är det en polisiär uppgift eller en uppgift för en jägare som i så fall bör tillkallas av polis.

Jourtid

Vi konstaterar precis som utredaren, att länsstyrelsen inte har möjlighet att agera under kvällar och helger och delar därför utredarens syn på att polisen även fortsatt ska ansvara för det initiala ansvaret under dessa tider (s.60-61). Att däremot lämna över beslutet om vad som fortsatt ska hända med det omhändertagna djuret till länsstyrelsen anser vi vara mycket positivt, återigen mot bakgrund att länsstyrelsens personal har mycket större kompetens inom området.

Dock menar vi att länsstyrelserna idag inte har möjlighet att följa upp tillräckligt många anmälningar pga bristande resurser. Det finns därför en risk att länsstyrelsen inte kommer ha möjlighet att åka på akuta vanvårdsfall även under kontorstid. Här krävs därför både utökade resurser till länsstyrelserna samt att polisen även fortsatt kan åka på akuta fall även under kontorstid. Dessa fall bör myndigheterna tydligt kommunicera och samverka kring. Ett exempel nämns i utredningen där ”en polispatrull kan exempelvis i ett visst läge behöva avstå från att genomföra en grundläggande spärsäkring efter ett bostadsinbrott och det i samma stund ställs prioriterade krav på att den ska se till att vanvårdade djur tas om hand om och transporteras bort.” (s.125) Här ställer vi oss frågande till hur utredaren menar att det ska fungera framöver. I ett så akut läge som ett inbrott dit polisen antas anlända under utryckning finns ingen möjlighet för länsstyrelsen att lika snabbt vara på plats. I fall som detta ser vi att polisen fortsatt behöver göra det initiala omhändertagandet av djuret/djuren men att länsstyrelsen bör underrättas snarast och att omhändertagandet sker i samråd med en djurskyddsinspektör eller veterinär.

Det vore önskvärt att länsstyrelsen inför jourtid så att en veterinär från myndigheten alltid finns i tjänst och kan bistå polisen. Om länsstyrelsen blir den verkställande myndigheten i djurskyddsärenden bör de utöka sina arbetstider, då risken annars kan bli att djurskyddsärenden kommer tas om hand om långt senare än vad som är fallet idag, på bekostnad av djuren. Vi ser en risk i att om det sker djurskyddsärenden under helger och kvällar då länsstyrelsen inte är tillgängliga, hamnar ärendet hos polisen som inte har prioritet av ärendet, då det inte utgör deras angelägna uppgifter enligt utredningen och då finns risken att de utsatta djuren kommer bli lidande av väntetiden som blir innan ärendet är överlämnat till länsstyrelsen.

Vi ställer oss också frågande till vad utredaren menar ska ske när en polis gör ett omhändertagande under exempelvis en långhelg. Vad ska hända med djuret/djuren till dess länsstyrelsen tar över ärendet? Här krävs det både gemensamma riktlinjer och rutiner och även samverkan så att polisen i ett sådant läge kan ropa av en uppställningsplats av ett företag eller förening som länsstyrelsen skrivit avtal med, detta borde vara möjligt då båda myndigheterna omfattas av statligt ramavtal. Denna fråga berörs inte alls i utredningen och visar på behovet av att vidare utreda innan ett beslut tas.

Att polisen fortsatt ska ”få avliva djur som påträffas så svårt sjuka eller skadade att de bör avlivas omedelbart” (s.61) tycker vi är bra. Djur ska inte behöva lida i onödan.

Anmälningsskyldighet

Att polismyndigheten ska ha kvar anmälningsskyldigheten när djur far illa och man misstänker brott mot djurskyddsförordningen är mycket bra. Här behöver myndigheter i Sverige samverka bättre och vi vill även att djurskyddslagen ändras så att ex. socialtjänst, hemtjänst och Kronofogdemyndigheten ges anmälningsskyldighet när djur far illa (idag går sekretess före djurskydd i lagstiftningen).

Särskilda synpunkter rörande frågan om övergivna och förvildade katter

I utredningen föreslås enbart att ansvaret för omhändertagande av katter flyttas från polisen till länsstyrelsen. Polisen föreslås däremot ha kvar uppgiften att besluta i frågor om tillstånd för jakträttshavare att avliva övergivna eller förvildade katter inom tätbebyggt område. (s.74) Här menar vi att djurskyddsaspekten helt saknas. Förvisso kan det finnas tillfällen när avlivning är enda utvägen för en övergiven och förvildad katt, men vi menar att länsstyrelsen bör ha ansvaret även för dessa djur och att en djurskyddsmässig bedömning från en veterinär ligger bakom ett eventuellt beslut om avlivning.

Vi avstyrker därmed förslaget om att polismyndigheten ska ha kvar ansvaret enligt 21§ i tillsynslagen och att även detta överförs till länsstyrelsen. Alternativt att beslut om avlivning från polisens sida ska ske i samråd med länsstyrelsen.

Vi vill även i detta sammanhang påpeka vikten av att Riksdagen snarast antar förslaget till ny djurskyddslag (SOU 2011:75) i de delar som rör just hemlösa katter. Där finns flera förslag såsom obligatorisk ID-märkning, förbud mot att överge djur samt krav på kontroll av reproduktionen som vi tror kommer leda till att färre katter överges eller förloras.

Djurskyddspoliser och polisens kompetens i djurärenden

Vi är eniga med utredaren om att polisen saknar tillräcklig kompetens och utbildning inom djurområdet generellt. Detta har också lett till att brott mot djur både negligerats, hanterats på ett olyckligt sätt samt i vissa fall t.o.m. att polisen själva utsatt djur för fara eller i värsta fall avlivat ett djur på felaktiga grunder.

Mot denna bakgrund har vi som organisation varit mycket positiva till djurskyddspoliserna och menar att dessa bör finnas i hela landet. Enligt utredaren finns djurskyddspoliser enbart i Stockholm (s.103). Det stämmer att enbart Stockholm har en särskild djurskyddsgrupp men poliser med särskilt ansvar och utbildning i djurskyddsfrågor finns även i andra polisdistrikt.

Utredningen har helt undvikit att titta närmare på vad djurskyddspolisen i Stockholm gör och hur djurskyddsarbetet inom polisen i Stockholm förändrats sedan gruppen tillkom. Inte heller har utredningen tittat på hur samarbetet mellan länsstyrelse och djurskyddspolisen fungerat. Det är mycket olyckligt. Förslaget tolkar vi som att djurskyddspoliserna kommer att försvinna och för att dra en sådan slutsats som utredningen gör bör man ha tittat mycket närmare på hur det fungerar idag. Även här menar vi att frågan bör utredas vidare innan ett beslut tas.

Vi ser en stor risk med att förslaget innebär att polisens kompetens på djurområdet generellt sänks och därmed kan det bli stora problem vid de insatser som polisen fortsatt kommer behöva utföra gällande djur.

Ett tydligt exempel på sådana risksituationer är det som benämns ”aggressiva hundar”. Här ska polisen fortsatt ingripa. Men en sådan situation kräver att den polisman som ingriper mot hunden har kompetens om hundar och både kan se skillnad på rädsla och aggressivitet samt kunna hantera situationen på ett sätt som innebär minsta möjliga skada både för hunden, polismannen samt eventuellt andra inblandade.

Utredaren skriver att polisens hundförare kan användas till att ”använda och få kontroll över hundarna i de allra mest krävande fallen” (s.104). Det kan vara en lösning då hundförarna har utbildning om hundars beteende. Vi ser dock inte att hundförarna kan ersätta det arbete som djurskyddspolisen utför och menar att Polismyndigheten nog bör utreda på vilket sätt djurärenden

bäst ska hanteras inom polisen framöver. Kanske är det möjligt att slå samman gruppen hundförare och djurskyddspolis och att denna grupp ska finnas inom polisen över hela landet.

Mentaltest av hund

Utredaren menar att polisen inte längre ska besluta om hundar ska säljas, överlåtas eller avlivas utan att detta ansvar överförs på länsstyrelsen. Det tycker vi är positivt. Däremot föreslår utredaren att polisen fortsatt ska ansvara för mentaltester på hundar. (s. 98) Polisens mentaltester av hundar har fått mycket kritik från etologer, hundpsykologer och andra experter på hundområdet. Vi menar därför att länsstyrelserna själva ska upphandla tjänsten att utföra mentaltest. Då kan avtal skrivas med polisens hundgrupper där dessa fungerar bra, men länsstyrelsen kan också välja att skriva avtal med en utbildad hundpsykolog eller annan med kompetens i ämnet.

Polismyndighetens uppgifter på jaktområdet

Vi tillstyrker förslaget om att polismyndigheten ska ha kvar sina uppgifter på området och vill särskilt lyfta fram samarbetet med Nationella Viltolycksrådet som vi anser fungerar bra.

Synpunkter på föreslagna resurser.

Vi kan inte bedöma om uträkningarna för kostnader och beräknade intäkter är rimliga. Här förutsätter vi att länsstyrelserna, om så inte redan skett, ges möjlighet att själva göra en beräkning av vad den ökade arbetsbelastningen skulle komma att innebära innan beslut om omfördelning av resurser sker.

Dock ser vi, som vi tidigare påpekat, att länsstyrelserna redan idag har alltför små resurser för att kunna utföra önskat arbete på djurskyddsområdet. För att samverka myndigheterna emellan ska kunna fungera som utredaren önskar menar vi därför att ytterligare resurser behöver tillföras länsstyrelsernas djurskyddsarbete och administration kopplat till dessa såsom upphandling med mera.

Konsekvenser för företag som Polismyndigheten anlitar.

Flera av Djurskyddets lokalföreningar bedriver djurhem och har därför avtal med polisen och länsstyrelsen. Utredningen hänvisar dock bara till ”företag” och verkar bortse från eller sakna kunskap om att även ideella föreningar utför ett viktigt arbete med omhändertagande av övergivna eller omhändertagna djur. Vi ser inga problem med att det arbetet flyttas till länsstyrelserna utan hoppas att det tvärtom innebär en möjlighet att upphandlingsarbetet ses över så att ideella föreningar inte missgynnas i arbetet. Tvärtom borde ideella insatser lyftas fram som något positivt då det innebär lägre kostnader för samhället.

För Djurskyddet Sverige

Linda Maria Vonstad, förbundsordförande